

Felvidéki Híradó.

VEGYESTARTALMÚ HETILAP.

A Magyarországi Kárpát Egyesület Herczeg Szász Coburg-Gothai Fülöp Ö királyi fensége védnöksége alatt álló Szittnya Osztyának közlönye.

Előzetési ára:

Egész évre . . . 3 frt -- kr.
Fél évre . . . 1 . 50 --
Negyed évre . . . 80 --

Feltöltő szerkesztők:

VÖRÖS FERENCZ és NAGY ISTVÁN.

A lap ezellel részét illető közleményeket kérjük Tur-Szt.-Mártonba küldeni

Megjelenik minden vasárnap.

Hivatalos hirdetések díja:

100 szőlő 2 frt., ezentúl minden megkezdett száz szőlő 50 krral több.

Becsüljük meg a magunkét.

A közelebb lefolyt évek alatt mind inkább súlyosodó terhek nyomják az állampolgárok vállait s a vezérlő férfiak keresve keresik a forrásokat, hogy államaik jövedelmét gyarapíthassák.

Minden oldalról emelik a vámoikat, hogy a bevittet megnehezítsék s mintegy kényszerítsék a közönséget, hogy tisztán a hazai termékeket fogyassza.

A külföldi államok ezen eljárása például szolgálhat nekünk is arra nézve, mit kell tennünk, hogy biztosíthassuk a hazai termékek kelendőségét. S erre annyival inkább kényszerülve vagyunk, mert mi szenvedtünk legtöbbet a felállított védvámok által.

Sűrűn halljuk az újabb időben emlegetni, hogy a hazai ipar s kereskedelem fejlődése fogja csak hazánk anyagi jólétét elősegíteni. E hangzatos jelszavak mögé bíjnak azok, kik nem ismerik a magyar ipar s kereskedelem jelen állapotát, kik nem tudják, hogy oly kitűnő termékeink vannak e téren, melyek a külföldi ilyenféle termékeivel bátran kiállják a versenyt.

Igen, segítenünk kell a magyar ipar fejlődését, de nem hangzatos szavakkal, hanem tettel és pedig úgy, ha magunk is megteszük és másokat is arra ösztönözünk, hogy csak hazai termékeket vásároljan.

Az erdélyi ipar fejlődött állapotát sokan nem ismerték addig, míg a kitűnő romániai vámháború folytán száz meg száz iparos, kiknek Romániába élni kivetlül volt, kenyérték nem vesztették. A jászó végig hangzott az egész hazán, a tájékozatlanok ügyelne Erdély felé fordult s az erdélyi közmivelőtési egyesület kezébe ragálta a szerencsétlenek ügyét, hogy a veszélyeztetett ipart megmentsen a

hazának. A siker nem maradt el s az erdélyi ipar meglelte ismét a pártolást. E tekintésünk szét a hazában, s mind téren láthatjuk az öröndetes halálát, csak egy hiányzik: a hazai közérzést pártolása, mert mindíg a régi betegségekben szenvedünk, ha többre becsüljük a külföldit, legyünk az drágább és rosszabb a hazai mellett.

Meg kell vallanunk, hogy a külföldi kereskedők tudják a módját, hogyan kell hangzatos hirdetésekkel lépre csalni közönségünket s e mellett utazó ügynökeik előzünk az egész országot anélkül, hogy csak valakinek eszébe jönné, hogy a magyar ipar fejlődésének ezen legnagyobb ellensége miféleképpen élé talán akadályt kellene górdítani??

Ennek következménye az, hogy a magyar ipar némely termékeinek a külföldi egyes vidékeink sokkal jobb híre van, mint itthon.

De tekintésünk más tőrre! Itt vannak fűrődök. A magyar föld csaknem minden talpalatnyi földéből jótékony források buzognak fel; s bár a berendezés tekintetében még nem versenyezhetnek a külföldi ilyenféle intézményekkel, mert nem is nyertek oly mérvű pártfogást, de hatásuk azokéval mindenkor kiállja a versenyt s csak a kellő pártolástól függ, hogy a hiányok pótolva legyenek. Jó példával jár elő maga a felsőleges asszony, ki nem hanyagozta, de üdülést keresvén a fűrődön, Herkules fűrődöt választotta erre.

Magyar nők tanulhattok!

Hány millió forint vándorol a külföldre oly ipartermekéért, melyek itthon is beszerezhetők; hányan keresnek üdülést a külföldön, holott itthon is magtalálhatnák. Minden krajczárral, mely a külföldre megy szegényebbek leszünk, pedig mi millió-

kat viszünk ki akkor, midőn munkásaink, intézményeink a nyomorral küzdenek.

Becsüljük hát meg a magunkét azzal, hogy pártoljuk s elősegítjük fejlődését!

Néhány szó a „Felvidéki kör“ érdekében.

A budapesti egyetemi polgárok minden időben megtették és megteszik jelenben is hazafias kötelességüket. Lelkesünek minden szép, jó és nemestű. Nagyon helyesen van; ők a haza reményei, kikbe a nemzet bizalmát helyezi. Kövessék is elődeik nyomdokait, járjanak mindig és mindenben elől a jó példával.

Elvitatlan tény, hogy a társaszelem befolyása nagy hatást gyakorol az emberi kedély neme itésére. Nagy örömmel tapasztaljuk, hogy a budapesti főiskolákat látogató különféle megyei illetőségű ifjak, maguk között egyesületeket alakítottak, melyeknek főcélja: a hazafias közszellem terjesztése, továbbá hivatása a kör tagjainak tanácsal, útmutatással szolgálni, másrészt pedig a szegényebb sorsuak kedvezőtlen anyagi helyzetén pénzbeli segély által könnyíteni. Valóban magasasatos cél, elismerésre méltó törekvés!

És hogy a hasznost, a kellemessé párosítsák, gyakori felolvasásokat, társasestélyeket rendeznek, melyeken a különféle nemzetiségű egyetemi polgárok is nagy számmal szoktak megjelenni. Természetesen az ily társas összejöveteleket magy szellem lengi át, nem feldeve egy pillanatra sem, hogy: »Nyelvében él a nemzet!« És így már közmivelőzés szempontból is melegen üdvözlőjük az egyetemi ifjak egyesületeinek hazafias működését!

Amde közüdtudomás dolog, hogy a társasélet élnitására elkerülhetetlen szükségese, minél nagyobb mérvű érdeklődés fölkelése, különösen oly esetekben, midőn, —

mint a kérdésben forgó társaskörök is, — az anyagi támogatásra helyzetüknek fogya nagyon is rá vannak utalva.

Egy új eszmét vetünk fel tehát javaslat alakjában, melynek megvitatása az illető érdekeltek által valóban kívánatos volna.

Tudomásunk szerint az egyetemi polgárok kebelében léteznek: »Besztercze-selmecsbányai kör«, »Árva-Liptó-megyei kör«, »Turóc-Trencsén-megyei kör« stb. Szerény véleményünk szerint, nem volna-e előnyösebb és célravezetőbb, ha a felső-megyei illetőségek által alakított egyesületek egy kalap alá vonatnának? egymással kezert fogván, egy közös kört létesítenének ezen általános czim alatt: »Felvidéki kör«, melyben Árva, Liptó, Turóc, Trencsén, Zólyom, Hontmegyéből, Budapestzen tartózkodó egyetemi polgárok foglalának helyet. Hasonlóan mint a »Dunántúli kör« tette. Vagy a »Szepesi kör«-t vegyük például, mely az egész Szepesség fölöléi.

A fentvezetett megékly ugys egymással szomszédos megyék, tehát nincs kizárva az egyesülés lehetősége. Egy közös érdek, egy és ugyanazon czél vezérli mindenik ifjusági egyesületet. Elkülönítve egymástól csak esékély eszközökkel rendelkezhetnek az egyes körök s kitűzött céljukat csak nagy küzdelemmel érhetik el, míg ellenben a közös egyesülés által magasabb színvonalra emelkedvén, mindinkább nagyobb akciózt lesznek képesek kifejteni s az anyagi eredmény is sokkal kedvezőbb lesz.

Az itt felvetett eszme új, de nem kivihetetlen, csak akarat kell hozzá. Az akarat ereje pedig csodákat képes teremteni.

Legújabb példa a fuzionálásra a »Felvidéki Híradó«, melynek szerkesztő-kiadója »Selmecsbányai Híradó«-t és a »Zólyom-megyei Lapok«-at egyesítve szélesebb alapokra kívánta fektetni s az egész felvidéki érdekeinek képviselőjévé tette a »Felvidéki Híradó«-t. A következmény megmutatta, hogy jó ton haladt s a fuzionálás nem vált ártalmára.

Gondolkozzanak tehát az illető érde-

TÁRCSA.

A felvidék fűrődői.

I.

Korynticza.

Kézli: Krónér Géza

A Magas-Tátra aljában, melynek csúcsán délben a nap megpihen, sötét fényesektől borított völgy ölen, melynek némasága csupán a vad galamb csöndes búgása s a zúgó kristály csermely vad moraja szakítják meg, — terül el a regényes Liptómege legszebb gyönyege: Korynticza fűrődőhely.

Mintha a természet összes ékeit el akarta volna pazarolni, midőn e völgy virányaikat díszíté; annyira pompás, kellemes és megragadó egész környezete.

A szépnél szebb s a csifánál csifább virágok, melyekkel a völgy szőnyegei kihimegzék; a sötét fenyűfák, melyeknek lombja egymásra borulvák; a tarka moha s a kigyózó csermely, mely körül köre omolva ezerszer megtörök; valódi tündérvilág varázsolják a különben csöndes völgyet, mely fölött a viruló növényzet balszamos illatja lengedez.

E völgyben, melyről a latin mondja,

hogy »valis multum peramona« — fekszik e kies fűrődőhely, napról-napra emelkedve és széplülve.

Nem a jelen idők természetbúvárai, sem a mult század kutató szelleme tárták föl előttünk a természet e kincsét: ismerték elődeink, ismerték őseink.

Korynticza régi időkől fogva a likavai kincstári jószág kiegészítő birtokát képezte s azért multja is amazzal kapcsolatos. Az egyedüli nyomok, melyeken a multba visszaráphatunk és melyeken haladva az idők sürű fátyalát leboríthatjuk, az ezt érdeklő régi okmányokban kereshetők.

Jóllehet azonban számos, Korynticzára vonatkozó adattal birunk, mindamellett is csak a szorosan vett tereumen birtokosait ismerjük; a részleteket homály fed.

A fűrődőhely (régente csak pusztá volt) birtokosait az erre vonatkozó adatok szerint következőleg állíthatjuk chronologikus sorrendbe:

Donch.
1402—1450. Huszták.
1450—1487. Komorovszky Péter.
1487—1504. Corvin János.
1504—1506. Kamara.
1506—1531. Szapolyai (Zápolya) János.
1531—1538. Pekry Lajos.
1538—1560. Bathory András.

1560—1587. Krussics János.
1587—1609. Illsházy István.
1609—1645. Illsházy Gáspár.
1645—1707. Tököly István.

1707-ben »per notam infidelitatis Emerici Tököly« ismét a kamara birtokába szállt.

A korynticzai ásványvíznek üdítő és gyógyító hatását már a XVI. század körül ismerték. Több okmány említi, hogy Illsházy István számos jogokat engedményezett a luszmai lakosoknak, melyeknek fejében ők korynticzai vizet szállítottak a likavai várba. Sokan meg már azon időkben is többféle, de különösen aranyeres bantalmak ellen sikerrel használtak.

De a kincs, mely fel volt fűrődve, még soká, egészen századunk első feléig betakarva maradt; csupán ekkor kezdenék róla melyekben érdeklődni.

A likavai és a liptóújvári uradalom tisztjei Liptómege mis nemesebbjeivel évenként kirándultak Korynticzára részint szórakozás, részint felüldülés végett, a hol három, négy, sőt több hetet is eltöltöttek. Természetesen nem csinos svajci pavilonokban laktak, hanem csak egyszerű fabódékbán; sokszor pedig, kivált ha többen voltak, a szabad ég alatt.

Az első állandó házikót Kollinári, a liptóújvári uradalom praefektusa építteté 1840

körül. Kévséssel utóbb a rózahegyi sóvámszédő, Solus, hasonlóképen kis házikót emeltetett, mely már sokkal csinosabb az előbbinél, amennyiben fakéreggel díszíték falai; mai nap is fennáll s a »Solus« nevét viseli.

A szó indított, a példa vonzott. Ház ház után épült.

Vége az ötvenes években akadt Korynticzának pártfogója és maeczenása Koch Venczel kir. pénzügyi tanácsos személyében. Ő közbenjárásával és feladózó tevékenységével kieszközölte, hogy a pénzügyi miniszterium a fűrődőhelyt pártfogásába vette.

Először is az utat kellett valamiképen rendbehozni, mely Korynticzára visz, mert ez állta útját első sorban a fűrődőhely jövőjének. Mily rossz karban volt ezen út, arról manapság fogalmunk sincsen. Az echós tó székér fel napjaink dözögött Oszadáról Korynticzára; napjainkban ezen távolsgárolt gyakorlat másfél óra alatt kényelmesen meg lehet tenni. De ne is beszéljünk útról, hiszen a Rőcze folyó medrében haladtak fölfelé!

A másik nem kevésbé fontos teendő volt a mocsáros és posványos helyek kiszáritása; ez is nagy bajjal ugyan, de mégis sikerült.

Míg ez mind megtörtént, azalatt egykét új ház is fölépült; így a »Herculanum« és »Resina«.

kelt körök e javaslat fölött s ha helyesnek és célravezetőnek találják, indítsanak mozgalmat, váltsve, közös akaratalt; értekezéseink állapítsák meg részletesen az egyesülés módjait s legyen általánosan elfogadott jelszavuk: »Egyesült erővel!«

HIREINK.

Árvából. Május hó 1-én az alsó-kubini magyar dal egyesület elnöket: Szrnecsnányi György alsópánt reggeli daladással tisztelte meg felső-kubini lakásán. Az előadás után a dalesület tagjait az elnök megvendégelte. A kedélyes lakoma alkalmával a dalesület szerencsekívánatait Daba Gusztáv alelnök tolmácsolta.

Liptóból. Sikkasztás a liptószentmiklósi postánál. Lapunkban már megemlékeztünk arról, hogy Gyurcsán János liptószentmiklósi postatiszt nyomtalanul eltűnt. Ez eltűnés oka már meg van magyarázva, mert kint, hogy az illető 2—3000 firt meghaladó pénzt sikkasztott el. A hír nagy feltűnést okozott, mert Gyurcsót mindenki pontos és lelkiismeretes hivatalnoknak tartotta. A vizsgálatot Csathári István a postafelügyelő vezeti s remélhető, hogy közelében az ügyet egész terjedelmében ki fogja deríteni.

A kívándorlás Amerikába mindinkább nagyobb mérvet kezd elvinni. Nap-nap mellett akad a liptószentmiklósi csendőröknek dolgok, kik az utéval nélkül utazó kívándorlókat a vasuton letartóztatják és illetőségük helyére vissza tolncozzolják. Többen vannak köztük, kik már Amerikában voltak, ott néhány szfra szerzettek, de miután megtakarított pénzüket idehaza kereset hiányában már elköltötték, újból ki akarnak vándorolni, új pénzmagot keresni. A kívándorlásra különösen ama tény ingerli őket, hogy a szorgalmas és takarékos munkás nép kisebb nagyobb összegeket küld haza Amerikából, sőt többen 8—10 évi távollét után 3000—4000 forinttal tértek vissza hazájokba és itt egy kis földbirtokot szerezve további megélhetéseket is biztosították. — Megjegyzendő, hogy a kívándorlók legnagyobb kontingensét Abauj-Torna megye szolgáltatja.

A miben Liptószentmiklós az első az országban. Köztudomás tény, hogy a közmunka és közlekedési minisztérium a táviró- és postahivatalok egyesítésén fáradozik. Ez egyesítés Liptószentmiklósban már két hónap óta tényleg végre van hajtva és igen helyes és praktikus intézkedésnek bizonyult, mert az egyes tisztek, elfoglaltságukhoz mérten, fölvaltva végzik a táviró szolgálatot és így a munkaerő sokkal célszerűbben használható fel.

Míg Turócskamegyében a trachoma rémítgeti a lakosságot, addig Liptóme gyében a himlő ölt mindinkább nagyobb és nagyobb mérvet. A himlő községről községre terjed és szedi áldozatát. Így pl.

Vágtfalván (Vazsetz) eddig 189 betegedett meg himlőben, kik között 127 egyén meghalt.

A liptószentmiklósi állami polgári és elemi iskolák igazgatója ama kijelentésének közlésére kért fel bennünket, hogy a Nyitrai megjelenő Felső magyarországi Nemzetörnek f. évi május hó 1-én jelenléte számában foglalt rágalmazó közleményre ugyanazon lapban válaszolni fog. Azon nem remél estben pedig, ha Libertiny úr a választ lapjában közlése nem tenné, azt a mi lapunk útján fogja közüldözni juttatni.

Ritka vendég tünntette ki magas látogatásával a csorbai tavat és vidékét. A legmagyarabb főherceg egyik fia, József Holdházy apát és egy udvari főherceg kíséretében fajtákkas vadászatra rándult ki a csorbai tó körül elterjedő nagy erdőszegbe és ezen idő alatt mint görömi Szent Iványi József birtokos vendége két napon át a csorbai tónál időzött. A gyönyörű vidék nagyon megnyerte a magas vendég tetszését, mely tetszésnek a birtokos irányában több ízben kifejezés is adott. Klottild főhercegnő tav iratlag fejezte ki köszönetét Szent Iványi Józsefnek, a tó birtokosának, hogy fiát és kíséretét ilyen szíves vendégletásban részesítette. Az ifjú főherceg innen Tatrafüred ment, honnan egy napi időzést után a szepesi püspök látogatására indul.

Talán nincsen vidék az egész országban, melyet a természet annyí bájjal ruházott volna fel, mint a csorbai tó és vidék. Görömi Szent Iványi József ugyanis roppant anyagi állapottal egy széppé városolta e helyet, hogy a kiránduló közönség szívesebben ne is kívánhat; a Klímó testvérek, mint a nagy vendéglő bérlői pedig mindent elkövetnek, hogy a legnagyobb igényeknek is lehető legjobbban feleljenek meg.

Zólyomból. A felv. közmuvelődési egyesület által Zólyomban létesített magyar nyelvű tanfolyam ápril hó 24-én fejezte be működését a vegyes nem magyar ajkú felhívottak vizsgájával. Az ez alkalomra kijelölt bizottság, élén Hupka Jenő Lajos elnökletével, melynek tagjai Altdorffer István, Thebusz János, Thomka Gyula, Thomka Lajos és Rakássányi Gyula urak képeztek, — meggyőződhetek az éder siker után arról, hogy az egyesületi jótékony buzgalma s áldozatkészsége nem maradt áldás nélkül edes hazai nyelvünk fejlesztésében. A vizsgán más vendégeken kívül jelen volt a zólyomi közs. tanító-testület is. Az idei tanfolyamot Haniszko György zólyomi közs. tanító ur vezette lankadatlan szorgalommal, mely törekvésének éderl gyümölcsét örömmel tapasztalhattuk, miért zuttal is halás elismeréssel kell adoznunk neki, ki másrészt széles körben elismert buzgó tevékenységű tanfőrré. A cseh, morva és ausztriai származású felhívöttek a feladott kérdésekre esett feleletei nyomán van reményünk, hogy a folytatandó szorgalom révén néhány év múlva magyarul jól beszélő s hazafias érzelmi ifjakat ad az egyesület e drága hazának. A felhívöttek az olvasókönyv alapján egy-egy rövidbe olvassmányt

értelmeztek s a tartalmát szabadon elmondották; számoltak s végül egyenként hazafias költeményeket szavaltak el. A beiratkozott 34 ifjú közül a vizsgán csak 14 volt jelen, kik között jutalomdíjakat osztattak ki a további szorgalomnak ösztönzéséül. — Április hó 27-én pedig a zólyom járási tanítói kör tartotta körgyűlését Hajnikon az evang. iskola épületében — Hecser János zólyomi közs. tanító elnökelele alatt gyér kivételrel 34 tag vett részt a tanácskozásban, mely alkalommal jelen voltak mint vendégek: Sebestha Károly kir. tanfelügyelő, Ugron Mária nevelőnő, Sárközy János körjegyző stb. A gyűlés tárgysorozatát a folyóúgyok elvitelése nyitotta meg d. e. 9 órakor. Az »Élvéts-alap« számára eszközlendő gyűjtések véget a kör a kibocsátott ívek közlését határozta el, melyre Haniszko György buzgó gyűjtése folytán csakhamar 6 firt s a gyűlés által megszavazott 2 firtal együtt 8 firt gyűlt össze. Az országos tanítói arháza pedig 2 firt. szavazott meg egyhangulag. A gyűlés főbb pontjait egy gyakorlati előadás és két értekezés képezte. A gyakorlati előadást a »mondatt. kezelés«-ből Paulinyi János hajnikai tanító tartotta a gyűlés megelőzőleg növendékeivel, melynek bíráta hosszabb eszmecsere szolgáló tanulás alkalmat. Az értekezések egyikét a »házi feladványok«-ból Kubis Emil orosz-lukai tanító s a másikat Kreszméry Károly zólyomi közs. tanító »az énkéntanis mód-szere«- ezimén adták elő élénk figyelem kíséretében. Kubis Emil értekezése kiválóan jól fogadták; a thema feldolgozásának eredetisége s a tapasztalható volt példák alkalmazása kedvezőleg hatott s az arra adott vélemények hosszas sorozata érdekes megbeszélést volt maga után. Kreszméry Károly munkalata szintén kedvezőleg fogadták az értekezés megávéla fogadta az értekezet. Mind az előadó s mind a két értekező munkalatuérlt elismerő köszönetet nyertek a gyűléstől. A tárgysorozat további folyamán a pénztár állása terjesztetett elő. Haniszko György egyleti pénztáros jelentés tétele szerint a pénztár az 1886. évről bevetelben javult s fáradságot nem ismerő serényesége ter bízottosítáknak vehető, hogy a hátralékban maradt összeg mihamarabb be fog hajtani. — A jövő körgyűlés helyül, Figer Mihály felajánlása folytán, Szász-Pelsőcét jeltettetik ki, hol ugyan-ó a történelemből tart gyakorlati előadást. Értekezésre vállalkoztak: Stubnya Ignác és Hlavacek Imre. A lefolyt tanév alatt a kör egy tagot vesztett halottban. — Az indítványok megtevével elnök a gyűlést déli 12 órakor berekesztette. Gyűlés után az összesereglettek a Veszelyki-féle vendéglőbe tértek lakomára, hol barátságos együttletben vidáman töltötték el a délutánt. Az ebéd felett tartott tősztok, mon'anon sem kell, fölvalog a tanügyet csapongtak körül.

KÜLÖNFÉLEK.

Kinevezés. A közelebb elhalozott Velits Boldizsár stubnyai szolgabíró állásának

betöltésére a főispán úr ideiglenesen Záborszky Adolf tótrónai körjegyzőt, volt t. megyei aljegyzőt nevezte ki helyettesítőül.

A tur-szt-mártoni magyar dal egyesület folyó hó 2-án tartotta körgyűlését Lehotzky Lajos elnökelele alatt. Az elnök megnyitó beszédében elismerés emlékeztet meg az egyesület eddigi szép működéséről, mely minden esetre első sorban a karnagy, Boldis Ignác érdeme, ki a dalesületet megteremtette s három évig kitartó szorgalommal, ügyszeretettel vezette. Sajnálattal tudtja azonban, hogy a karnagy ez állásról mind inkább felhalmozódó hivatalos teendőire de különösen egészségére való tekintetből lemondott. A körgyűlés, meghajolva e fontos okok előtt, sajnálatlalt vette lemondást tudomásul s a karnagynek eddigi önzelen munkalkodásáért halás köszönetet nyilvánított. A körgyűlés Kellner Gusztáv, Boldis Ignác, Graber Samu, Jeszenszky Teofil és Nagy István egyesületi tagok kérték fel, hogy Kellner Gusztáv elnöklet alatt bizottsággá alakuljanak s a karnagy állás betöltése tárgyában tanácskozzanak. Úgy halljuk, hogy az egyesület Riszner Nándort, a zólyovirajjai tanítóképző intézet volt »cetanárját óhajtaná megnyerni karnagnak s ha ez sikerül, meg vagyunk győződve, hogy az egyesület eddigi jó hírnevéhez képest fogja betölteni ennek hivatalát. Az egyesület tiszviselővé egyhangulag a következők választottak meg: elnök Lehotzky Lajos, alelnök Kellner Gusztáv, pénztáros Lax Adolf dr., körjegyző Nagy István. A választmányba be választattak Szüllő Géza, Fekete Miklós, Boldis Ignác, Jeszenszky Teofil, Graber Samu, Vládar Imre.

A szüneli gyermektelep egyesület választmányi Budapestben tartott utóbbi ülésében elhatározta hogy Selmechbányára Szabó József és Ledényi Lajos tanárok vezetése mellett 30 leányt és 25 fiút küld nyaralni, Trencsénbe pedig 25 fiut.

Dr. Boros Béla stubnyai körorvos mult hó 30-ikán szemlélt tartván az alsó- és felső tureszki iskolás gyermekek felett, Alsó-Turcséken trachomásnak találtott 7, hurutosnak 40 és gyanusnak 4. — Felső-Turcséken trachomásnak találtott 6, hurutosnak 32, gyanusnak 9. — A szemle minden héten szombaton fog a körorvos részéről megtartani.

Köszönet nyilvánítás és kérelem. Hogy a szegény vidéki szülöknek is lehetővé téssek gyermekeik iskolatartása, a tureszcent-mártoni áll. polgári főiskola mellé az 1885—6. tanévben a l u m n i u m állítottott fel. Az alumíniumot a »turoci jótékony nőegylet« évenként 200 firtal segélyez. Ezen kívül az alumínium részére a jelen tanévben is a következő adományok folytak be: Méltóságos Justh Kálmán, főispán úrtól 100 firt; Keviczky István úrnő gyűjtő úrnő 23 firt. 50 kr.; Lenesó-Bulyovszky Mária úrnő gyűjtő úrnő 21 firt. 30 kr.; Kontsek Ilona úrhölgy úrnő 14 firt. 90 kr.; Trostler Gusztáv

Ezentúl az érdeklődés Korytnicza iránt évről-évre fokozódott.

A furdőigazgatóság, a mit csak jónak vélt, mindent megtett. Látva, hogy a furdővendégek száma évről-évre nő s tapasztalva egyszersmind azt is, mily örömmel rándulnak ki a vendégek az erdőbe, hogy ott a fenyűfák éltető illatozását élvezzék: kellő erdei sétányokról is gondoskodott. Elkészített készíteni a széles Huszár-utat, melyen a közönség csinos gíoriéttet emeltetett K o c h V e n e z e l pénzügyi tanácsos tiszteletére e chronosticonnal: VenCesLao koCh, Caesareo regio fhanClarVm ConsilJarfo, sanatl et aegrotl, spe salVtms reCreat. LV-bentes ex plo gtratoqVe sensV posVere. 1856.

1868-ban Korytnicza az »első magyar általános gyűjntézetű részvény társulat« birtokába meát át, melynek derék és tapintatos elnöke Huszár Károly volt. Ő emeltette a csinos »Hunnia«-t.

Időkben mások is építettek. Juhász Péter fölépítette a zöld »Pannonia«-t, Dobák »Buda«-t. Fölépült »Unio« (ma »Duna«), »Pompey«, »Eremitage«, »Theklakar«, »Remény«, »Senectus«, »Portici«, »Castor és Pollux« stb.

Fölállították a szép diadal ívet, mely ezen elmés epigramma: »Aegrotis saluem« »Sanis laetitiam« egyik sorával üdvözli, másik sorával búcsúztatja a vendégeket.

Ezen időtől fogva hanyatlás nem volt észlelhető. A furdőhely napról-napra emelkedett, hirt napról-napra terjedt.

De szőljünk röviden Korytniczáról mint gyógyító helyről is.

Nyilvánuló, hogy a furdők vendégeinek száma mindenkor arányos az illető furdőhely egészségügyi viszonyával s forrásainak gyógyító hatásával.

Igy volt ez Korytniczával is. A míg ugyanis Korytniczának egészségügyi viszonyai, éghajlata és ásványveinek az emberitestre minemű hatása tudományosan kifejtve és megállapítva nem voltak: addig a látogatók száma is esckélyebb volt, mint manapság. Azért sürgettek Flittner, Kern és más orvosok a minisztériumot, hogy bontassa fel vegytanilag Korytnicza ásványveit valamelyik egyetemen s nyilatkozzék azokról, illetőleg állapítsa meg azok életlani hatását.

A minisztérium látva az ajánlat jogosságát, a források vegyelemzésével a bécsi

orvosi kart bízta meg. A kar véghezvitte a vegyöntást, melynek resultatuma a következőben foglaltatik. *)

A Zsófia-forrás vize szagtalan, erősen csípős, fanyar. Szénsav nagy mennyiségben van jelen, mely az úvegek folytatásánál durranással nyilatkozik. Fajsúlyja 17° R. mellett 100gr rész mutatott.

A víz minőleges vegyelemzése a következőket eredményezte:

1. Nagy mennyiségű kénsavas meszet és kénsavas magnéziumot.

2. Kis mennyiségű szénsavas magnéziumot és szénsavas vaslecezet.

3. Nagyon kis mennyiségű szénsavas magnélecezet, chlórnatriumot, chlóralkáliumot és kénsavas nátrónt.

4. Kovasavnak és humus-extractnak nyomait.

5. Nagy mennyiségű szabad szénsavat. Az alj (t. i. azon rozsdafel) por, mely az úveg aljára rakódott t. i. minőleges vegyelemzése ezeket mutatta fel:

1. Szénsavas meszet, mint uralkodó alkotórész.

2. Kénsavas meszet és nagy mennyiségű vaslecezet.

*) Dr. Szontágh M. szerinti.

3. Szénsavas magnélecezet és szénsavas magnézium kis mennyiségét.

4. Kovasavat és humus-extractnak nyomait.

A többi források, u. m. a Ferenccs-József-forrás, Béla-forrás, Ilka-forrás, Gariboldi-forrás ugyanezen részeket tartalmaznak, csak-hogy kisebb mennyiségben.

A betegségek, melyeknek a korytniczai ásványvegek ellenszerai, a következők:

1. Vérszegénység és általános sorvadás.

2. Bőrgyöngöcség különböző következtéseivel.

3. Tudóvész és görvény legelső kezdetétől egész kifejlődéséig.

4. Az áthatásított szerveknek különböző zavarái.

5. Elkövéredés, kösvény és angolkór.

6. Ideg- és általános gyöngöcség. Ezekből bárki is láthatja, vajjon a korytniczai vizet miért élvezi? Csupán élvezetből-e, avagy más czélból is.

A mi Korytnicza éghajlatát illeti, szorosán mérskelnekn mondható; mert kabár

távé ürmő ivén 36 ft. 60 kr.; Csepesányi Apollónia ürmő ivén 6 ft. 85 kr.; Szigheti Kálmán és Noszák András kereskedelmi iskolai tanulók gyűjtő ivén 108 ft. 10 kr. Az összes kegyelmeink gyűjtését Lehotzky Lajosné ürmő vezette, szétosztotta a gyűjtő ivéket s átszolgáltatta az alumíniumnak a fent említett összegeket. Midőn kötelességemnek tartom úgy a nagylelkű adakozóknak, valamint a fáradhatlan gyűjtőknek is az intézet nevében forró köszönetemet nyilvánítani: egyúttal azon kérelemmel fordulok azon tisztelt adakozókhöz, kik szives adományait az alumínium gondnokának még nem szolgáltatták át, kegyeskedjenek azokat — a mennyire lehet — még május hónap beküldeni. Turóc-Szt.-Mártonban, 1887. máj. 5-én.

Boldis Ignác, igazgató.

Baross Gábor. A közmunka- és közlekedési miniszter a hazai ipar támogatása érdekében rendeletet illetve leiratót intézett az összes hazai közlekedési vállalatok, valamint a magyar államvasúti gépgyár és a diósgyőri vas- és acélgyár igazgatóihoz, a melyben részletesen felsorolja azokat a szükséges ipari cikkeket, melyekre névze a miniszter által egybevitelt vegyes bizottság a hazai ipar versenyképességét megállapította s felhívja az igazgatókat, hogy a vezetések alatt álló közlekedési vállalatok megjelölt anyag- és szerszükségletét hazai ipar által fedezék. Oly vasutakra névze, melyeknek vonalai a monarchia másik felére is kiterjednek, szükségesnek tartja a miniszter, hogy a szerszükséglet beszerzése egymástól elkülönítessék s a magyar vonalak készlet-nyaga kizárólag a hazai ipar útján fedeztessék s a mennyiben ez némely tárgyra névze lehetséges nem volna, a magyar ipar megfelelő arányban részesíttessék.

Fortuna kacsintgatása. R. K. selmeczbányai kir. tisztviselő annyira megkedvelte elme istenasszony, hogy a szerencse kerékét két ízben fordítá feljé rövid időközökben. Alig juttatott ugyanis részére a mult hetekben egy szép zászast a szerencse kereke útján, a napokban ismét egy ternóval lepte meg. Hogy azonban e meglepetés nem valami kellemes, azt átláthatja kiké, ha elmondom, hogy az általa tett számok kijöttek ugyan, de az a kis bajuk esett meg utközben, hogy a selmeczi lottógyűjtőknek a cselédje, gyengéd nevél járó tereselési hajlamát követve a posta előtt kellenél hosszabb párbeszédben adott könnyebbülést keble terheknek, s így orra előtt csútkák be a postát; minek következtében a számok későn érkeztek Budapestre. A dologból pör lesz, s így a tereselés ama drága perceit ugyancsak drágán fizeti meg... valaki.

Divald Gyula m. kir. számtanácos m. hó 30-án bucsuzott el selmeczi ismerősitől, kik a nyugalomba lépő fiatal öreg tisztelekre a Sembery teremben but-öl lakomát rendeztek, a honnan 8 óraor küldötték meg az ünnepeltet, kit megjelenésekor lelkes éljenzéssel fogadott a mintegy 120 tagból

a furdőhely az é. sz. 48°54' a k. h. 37°4' alatt 2500 lábnyi átlagos magasságban fekszik a tengzerszint fölé: a környező hegység megövéj a Boreastól. Ez oka annak is, hogy Korynticán több oly növény található, mely a tőle három órajársnyira fekvő Rózsahegy város határában hiába keresnénk.

Korynticza a legujabb időkben újra a haladás és emelkedés fényes jeleit mutatja. Többé nem szolgálhatunk róla mint kezdetleges gyűjtőhelyről, hanem mint országos hírv furdőhelyről.

A házak, melyek nemrég még csak imitt-amott emelkedtek, manapság csinos utcárák nének ki. Főlépült az új furdőház; elkészültek a Hajós-, Püspök- és Gellért-szék; főlépült teljesen a széles Huszár-út. A szertészt kibuzogó források csinos medencékbe és viztartókba szorítják. Két szökőkút törí magas vizsugarát apró gyöngyökbe, melyek mindigekében a furdőhely tükörözök. Legujabban pedig elkészítették a hullámzó tavat, melyen a furdővendégek szokánaknak.

álló társaság, Zene és sikerült felköszöntök a közönséget éjfel után tartá össze. Az első toszót a kincstári nyugdíjazott tisztviselők nentora Richter György bánatánacos mondtotta, a kincstári hivatalnokok nevében elbucszván tőle, és kívánva neki, hogy sokáig élvezze jó egészségben és ismert jó kedélyében a megérdemelt nyugdíját. Divald Gyula feleletében kiemelte a vett ösött száraz tartalmát, mely nem igen jól esett neki, annál nagyobb örömet szerez neki ezen esztély, melyen a váratlan nagy számmal megjelent barátikór az általános részvét minden kitüntetését, minden érdem keresztjét pótol. Azután Tirts Rezső bucsuzott el tőle a M. K. F. Sztinya-osztály nevében, köszönetet mondva neki azon buzgalomért, melyet az osztály körül kifejtett, kiemelve nagy érdemeit, melyeket ő különösen a turistika terén szerzett, nevezvén őt azon turistának, ki az ifjabb nemzedéknek buzító példát szolgáltat, ki a turisták legszebb tulajdonait egyesít magában, mert a pontosság, kitartás és kifogyhatlan jó kedv személyesítője volt, végre rimékben emlékeztető a bucsuzott minden turistákra élményeire. Divald arra is felelt, biztosítván a Sztinya-osztályt, hogy bővében élvezett órái, kirándulásai felidőhöz maradnak előtte, és a még csak él, az osztályunk híve marad. Marschalkó Gyula a selmeczi polgárok nevében bucsút mondott neki, azaz, hogy nem is bucsúzik el tőle véglegesen, mert hiszi, hogy mint szenvedélyes turista nem sokára és azután is gyakran ide felrúdló szerető és tisztelő barátai körébe. Divald a polgárságnak köszönetet mond a szives megjelenésért, és biztosítja őt, hogy ő a selmeczi polgárok, kik oly kiváló egyéniségekkel díszeskedhetnek, mindig becses emlékeztetésben fogja tartani. Marschalkó Gyula még különösen a Gyulák nevében bucsuzott el tőle és számvévi szakismeretét kiemelve, hátor elvárja, hogy ha majd mégis a kérélnelhetlen halál neki számírlatá jelenít, 6 annak is „einen Strich durch die Rechnung“ csinál. Másnap a Jár. számtisztek gyűltek egybe a Vinkovits szállóban a bucsuzónak tiszteleire.

Egy sirbölt nyitottak fel a napokban Selmeczbányán. Beatrix magyar királyné által alapított Katalin templomban. A sirböltben Gottl városi senator esontvázára akadtak, ki 1758-ban halt el 34 éves korában. Neje, ki gazdag alapítványt tett egyházi célokra, szintén e templomban falai között nyugszik. Nagyon tekintélyes család lehetett a Gottl család, s most alig egy század múlva csak a sirböltben porlódó tetem emlékeztet az egykori gazdag család létezésére, nevére. Hírök, ha járt is szájról szájra, a jelenleg el nem halott, s csak poros akták őrzik meg azt. Már gyarló az emlékezte! Memento mori; és kevély ember minden kevélykedel!

A selyvény fak! Nap és levegő a fák korona-ágainak, hogy jó és sok gyümölcs teremjen, mondják egyáltalán a gyümölcsészek és jár el eszerint Lukácsy Aladár úr vándor gyümölcsész, ki rövid időre itt tartózkodik Selmeczbányán s a szegény-fák-át operatója alá veszi. Ajánljuk Lukácsy urat az érdekeltek figyelmébe; majd ő érthetővé teszi, hogy kár-e azokat a nagyobb ágakat levágni, melyek fölött a laikusok úgy meg-meg sajnálkoznak. Ezen lapok szerkesztőségél tudakozódhatni az ismert pomológus iránt.

Jegeső volt Turóc-Szt.-Mártonban f. hó 4-én estefél. Szerencsére nem tartott sokáig, de különben is oly korán jött, hogy nem tehetett kárt.

A kivándorlás ismét megindult. A napokban a ruttali csendőrök 10, útlevel nélkül utazó kivándorlót tartóztattak le. Zemplémegei volt 3, szepesmegei 1, sárosmegei 2, borsodmegei 2, gömörmegei 2. Találtak náluk összesen 770 frtot.

Választal valamennyi kérdésre. Van ugyan számos saáj- s fogkonzerváló szer, melyek a közkezdveltségű »Anatherin saájiv« név alatt a vevőknek a legjobb s legsalhatatlanabb szerként olesőbb árak mellett kínálnak; de a legtöbb ezek közül, analysis szerint az egészségre ártalmas vegyületek képeznek; mint tényleg ártalmatlan, megközelíthetlen s utánozhatlan a maga gyógyhatásában eddig egyedül a valódi híres Anatherin fog- és saájiv mutatkozott S. G.

Popp dr.-tól es. kir. udv. fogorvos Bécsben (F. Bognergasse Nr. 2.), mely főlesküdt törvényességi s kereskedelmi kemikusok tanácsa, valamint számos elismerő nyilatkozat által igazoltatik. Ugyanígy ajánlható a kedveltnék nevezett Anatherin fogpaszta és fogpora, melyek szintén elismert fogtisztító szerek. Vigyázní kell arra s különösen kérni kell: valódi Popp dr.-féle fogszert.

KÖZGAZDASÁG.

Selmeczbánya gyümölcsészete.

Mi e város s közel határainak gyümöstermelési viszonyait illeti, két egymással ellentétes nézettel találkozunk. Egyike ezeken adó irányul, hogy itt zordonabb éghajli viszonyok között a gyümöstermelés izése már nem jár kedvezőbb eredménnyel, míg a más nézet szerint a gyümölcs még itt is felhazaját s bizonyos tekintetekben nem várt előnyöket nyújt, ha tekinteltet vagyunk az adott viszonyokra s ezek szerint járunk el.

Mielőtt közelebről megismerkedhettem volna az itteni viszonyokkal, behatóbb tanulmányoztam volna az adott viszonyok kifolyását, magam is hajlandóbb lettem volna azon nézethez csatlakozni, mely kedvezőtelenebbül ity az itteni viszonyok fölött. De nem így vélekedtem ma, midőn nyílt alkalom már az itteni fűkkel s áldásukkal közelebbi barátságok köthetnem.

Kimerem most mondani minden bázazás nélkül, hogy Selmeczbánya város s közel, elitt határa itt-ott némi esékely engemnyt adva csak alapos, szakszéri eljárás mellett izve a gyümöstermelést, a kedvező gyümöstermelő vidékek sorába léphet.

Es ennek felemelésével kapcsolatban, kiemeli kívánom a helyi adott viszonyok követelt eljárást, mely biztosítja az itteni gyümöstermelés előnyeit; s én nem hagyhatom említés nélkül az itt felismert hibás, hiányos eljárásokat sem, melyekből kifolyólag kaphatott csak lábra a mondott kedvezőtelé e vidék gyümöstermelési viszonyairól.

Az almárok, almát és körtét, illetőleg ily fákát véve szemügyre itt a kertekben, a szemlélt előtt egy nem mindenütt feltehető körülmény áll. A végnekül elszűrsődött korona, az ágak sűrű s össze viszá helyzet növésevel találkoznak.

Ha a talaji viszonyok nem lennének a fa táplálására annyira kedvezők, ily elszűrsődött fakorona csak éltelennül állhatna előttünk. Ily kedvező talaji viszonyok mellett azonban a gyümöstermelés mennyiségben és minőségében nyilvánvaló csak a rendkívül elszűrsődött korona hibája.

Napot és levegőt a korona ágainak mindenek előtt, ez azon feltét, melytől várható, figyelmet érdemlő gyümölcsözom.

A gyümölcs tökéletlen érését hallom említeni, hogy fejletlenségéről panaszolnak? Nem is lehet ez máséként az így elszűrsődött koronájú fáknál s különösen itt, hol mégis némi hőmérsékleti különözet van. A korona ágainak ritkán kell állni, hogy a nap sugárjai behatolhassanak az ágak közé s képzódhessen a gyümölszrugy s fejlődhessen és megérhessen a gyümölcs.

Vagy mi okozza itt a fakorona alsóbb ágainak nagy fokú aláhajlását s a felsőbb ágak összefonódását? A korona elszűrsődése a felsőbb ágak nap és levegő után törekedve egymást üzik s össze-vissza fonódnak míg az alsóbb ágaktól a felsőbb ágak elvonják teljesen a napot és szabadabb levegőt, alábbiakat s ott keresnek némi, életsükségleti levegőt és napot.

Midőn itt néhány gyümölcsözomban az idős sűrű koronájú fákát belátásom szerint operató alá vettem, fűtanúja voltam a szakavatlanok sajnálkozásait kifejező megjegyzéseknél mit tettek a levagott ágak felett s csak nagy nehezen tudtam megértetni, hogy nem gyümölcsöt termő ágakat vágok le de ezek levágásával teszem lehetővé a gyümölcs ágak létrejöttét a kevesebb ágon a több gyümölcs fejlődésének feltételét adom a korona megtrikálásával stb.

Egy szóval tehát nagy sulyt kell itt fektetnünk a ritka, széles koronára; a sűrű mennyiségű ágak létrejötte minden kétségen kívül helyezi azt, hogy a talaji viszonyok itt különösen kedvezők s így csak levegő és

nap kívánatlık még ahöz, hogy sok és jól érett gyümölcsünk legyen.

A természet utalt fák nyestetlen elszűrsődött koronáját jegezhettek fel mint hibás, hiányos állapotú az itteni gyümöstermelés köréből s a fák nyesését a koronának különösen ritkán tartását ajánljuk éles sorban a jövedelmező haszonnal járó gyümöstermelést izni óhajtók figyelmébe.

A gyümölcsfákunk egészségeküket fenartó ápolására is okvetlen nagyobb figyelmet fordítandó, mivel mi bizonyosabb annál, minthogy csak az egészséges, jól ápolat fák elégethik ki gazdag termésükkel hozzájuk kútsótt igényeinket.

Rendkívül fontos itt helyt s a közel vidéken a gyümölcsfajok szerencsés megválasztása is, mivel e kiséll zordonabb éghajl kivétel nélkül nem érlel meg minden fajú illetőleg válfajú gyümölcsöt, ellenben vannak egyes válfajok, melyek itt, e vidéken még értékesebbek, mint a mérsékeltbű klímájú alföldön.

A termelendő fajok illetőleg válfajok megválasztásánál leghelyesebben járul el az, ki a már meglévő s bevált fajai közt választ ki egy néhány fajt, mint érdemest, kitünőbb nagyobb termelésre s ha mennyiben a fajok ismeretében kevesebb jártasságú birna, e részben kikérné mások tanácsát, hogy melyek mutatkoznának itt sikeresben termelhetőnek.

Nem bocsájtkozva e helyütt a sok apró részletekbe, miőt tén kiem foghatnék, röviden tehát csak két körülményre hívom fel az érdekeltek figyelmét, t. i. a fák szabályszerű szorgos nyesésére s a termelendő gyümölcs fajok helyes megválasztására. Ezekben összfontosul mindenütt de különösen itt a haszonnal járó gyümöstermelés alapfeltétele.

Legyünk ezekre figyelemmel s mi kifogásunk sem leend »Selmeczbánya gyümölsészete« iránt s minden félelem, házbáz nélkül foglalkozhatunk itt nagyobb, kiterjedtebb alapokon a jövedelmező gyümöstermeléssel.

Selmeczbányán, 1887. május hó 6-án.
Lukácsy Aladár,
vándor Gyümölsész.

HIRDETÉSEK.

Hirdetés.

Selmeczbányán a Janovszky-féle (azelőtt Scholcz) házban egy 3 szobából álló lakás **Junius 1-től** kiadó.

623. szám
1886

Arverési hirdemény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. e. 102. § értelmében, ezenel közhírre teszi, hogy a rózsahegyi kir. törvényes 62386. P. számn végzése által a rózsahegyi takarékpénztár felperes javára Strausz Lipót és társa ellen 300 ft. tőke, és eddig összesen 6 ft. hirdetés költségek követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le foglalt és 314 ft-ra becsült lo, marha, takarmány, hordó, gazdasági eszközököl álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatk.

Mely árverésnek a 6231886. P. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Babinban Strausz Lipót házában leendő eszközésére 1887. év **Május hó 13.** napjának d. e. 9 óraja határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatk meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. e. 170. §-a értelmében a legtöbbet igorének becsárón alul is eladatk fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. e. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nemeszton 1887. évi april hó 25.

Lamos

kir. bírósági végrehajtó,

357. szám
tkvi 1887

Arverési hirdetményi kivonat.

Az alsókubini kir. bíróság mint tkvi hatóság közhírre teszi, hogy Pollák Mihály végrehajtónak Tolicsák György és társai végrehajtást szenvedő elleni 105 ft. 45 kr. tökévetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rózsahegyi kir. törvényszék (az alsókubini kir. bíróság területén lévő Zászra községben fekvő a zászrávi 200. szám tkvben A I 49720. urb. telek 417. 417a és 417b) sz. ház 1 — 41. s. sz. a foglalt,

